

KDO BO Z NAMI ŠEL V GOZDIČEK?

(razvijanje gibalnih konceptov)

Darja Belec, dipl. vzgojiteljica, Vrtec Pedenjped, Ljubljana

Povzetek: Gozd je za otroke prostor, kjer se sreča s številnimi izzivi ter tako predstavlja okolje, kjer lahko na svoj način in vsakič drugače išče rešitve za te izzive. V primerjavi z gibalnimi dejavnostmi, ki jih vzgojitelji lahko pripravimo v notranjih prostorih, je gozd neprecenljivo okolje, ki nas preseneti z nepričakovanimi situacijami in tako že samo na sebi nudi veliko spodbud. Prav tako omogoča otroku individualnost ter senzibilnost, da nek izziv sploh opazi in se iz lastne izkušnje nekaj nauči.

Ključne besede: gozd kot učno okolje, gibalni izzivi in raziskovanje, individualne rešitve;

Kako se je vse skupaj začelo?

Vrtec Pedenjped stoji na skrajnem robu Ljubljane, kjer se narava zlije v travnike in gozdove. Naša enota Zadvor stoji blizu gozda. Obdana je s travniki in polji, do bližnjega hriba pa je 10 minut hoje. Pogosto smo z otroki hodili na sprehode, spoznavali okolico in gozd. Pravo razsežnost vseh možnosti, ki nam jih nudi gozd in njegova okolica, pa se nam je odprla z ogledom »gozdnega vrtca« v Avstriji, kjer smo se se поблиže seznanili z njihovim načinom dela. Povezanost z naravo, vsakodnevno večurno bivanje v gozdu in vse dejavnosti, ki jih ob tem izvajajo, nas je tako navdušilo, da smo se odločili uvesti **elemente gozdnega vrtca** v svoje delo. Zdaj je takšna oblika preživljanja dopoldneva v naravi v dogovoru in s podporo staršev, postala redna tedenska aktivnost.

Razlogov, zakaj smo otroci in odrasli to dejavnost sprejeli kot potrebo in kaj vse lahko uresničujemo skozi elemente gozdne pedagogike, je veliko. V pričujočem prispevku pa

se želim posvetiti predvsem gibalnim izzivom, s katerimi se otroci srečujejo v naravnem okolju.

Gozd je izvrstno učno okolje

Človek je skozi evolucijo razvijal in nadgrajeval različne gibalne veščine ter spretnosti. Njegovo primarno okolje je bilo vse, kar ga je obdajalo, torej narava z vsemi svojimi dobrinami in tudi pastmi. Naučil se je premagovati ovire, preživeti. Ta primarna gibanja so se ohranila skozi rodove in jih danes poznamo pod pojmom »naravne oblike gibanja« oziroma »gibalna abeceda«.

Videmškova (2002) v strokovnem mnenju knjigi *Gibalna abeceda* ugotavlja, da mnogo otrok nima pogojev, da bi se spoznali z osnovnimi gibalnimi koncepti. Njeno misel nadaljujejo avtorji omenjene knjige (Pistotnik, Pinter, Dolenc, 2002) z ugotovitvijo, da je potrebno veliko mladostnikov učiti ravno tega, saj jih v vsakdanjem življenju niso

imeli priložnosti usvojiti. Obdobje, ki je kritično za razvoj potencialov, je prav predšolsko obdobje. V tem času je potrebno najprej dobro razviti osnovne gibalne koncepte, tako se bo otrok lažje spoprijemal z izzivi, ki zahtevajo sestavljena in bolj kompleksna gibanja.

Gibalne spretnosti, ki jih izvajamo v odprtem okolju, producirajo gibanja, ki zaradi spremenljivih pogojev za izvedbo terjajo širino in veliko prilagodljivost (Pistotnik, Pinter, Dolenc, 2002). Tako posameznik lahko oblikuje celo paleto različnih odgovorov na gibalne izzive, ki jih morda v drugih okoliščinah ne bi razvil. V naravi se srečamo z različnimi vremenskimi pojavi, podlagami, neravnim terenom, vejami, štori, koreninami, mokrim listjem, različnimi nakloni, ipd. Gozd ponuja neskončne možnosti za raziskovanje lastnih gibalnih sposobnosti posameznika. Otrok mora biti ves čas pozoren na veje, drevesa, v katere bi se lahko zaletel, hkrati pa mora gledati teren pod nogami. Poseben izziv mu nudi tudi nošenje nahrbtnika, saj je gibanje z njim ali brez njega povsem drugačno.

Možgani otroka, ki se giblje v gozdu, prejmejo ogromno dražljajev, katere morajo predelati in se potem nanje ustrezno odzvati. Primer: V gozdu pridemo do debla, ki se je podrlo čez pot. Kako bodo otroci rešili ta izziv, je njihova naloga. Vsak otrok se je loti na podlagi predhodnih izkušenj in svojih spretnosti. Morda bomo na poti morali prečiti še kakšno podrto drevo, ki bo ležalo čez pot malo drugače, kar bo predstavljalo nov izziv za otroke. Ponovno bodo morali oceniti situacijo, prilagoditi svoje znanje in poiskati novo rešitev.

Otrok se v reševanje problema aktivno vključi. Lastna aktivnost je otrokova zavestna dejavnost in tako pomembno prispeva k ustvarjanju otrokovega znanja ter tudi razvoja. Otrok tako sodeluje pri preobrazbi sebe, saj se samostojno odloča in prevzema pobude ter nadzoruje lastno vedenje ter čustva (po Zajec in drugi, 2010). Drug pomemben vidik je učenje na podlagi lastnih izkušenj. Iz vsakdanjega življenja vemo, kaj nam pomeni lastna izkušnja in kako ponosni smo, če nam končno nekaj uspe. Kaj šele, če odkrijemo nekaj novega. Ta dva vidika je potrebno močno razvijati pri otrocih, saj jih tako opremimo z motivacijo za reševanje problemov, vztrajanje in koncentracijo pa tudi s sposobnostjo za iskanje različnih poti na poti do cilja.

Ugotovili smo, da je gozd prostor, ki nam ga ni potrebno posebej pripravljati, če želimo razvijati gibalne sposobnosti otrok. Kakšna pa je potem vloga vzgojitelja v gozdu? Vzgojitelj v gozdu mora pustiti otrokom, da sami raziskujejo. Če pogledamo zgornji primer plezanja čez deblo, je naloga vzgojitelja le ta, da poskrbi za varnost otrok. V primeru, da se otrok ustavi pred oviro in ne ve, kaj naj stori, je pomembna spodbuda z vprašanji: »Kaj pa lahko še storiš? Kako bi to lahko izvedel? Kdo ti lahko pri tem pomaga?«. S tem bomo v otroku prebudili samoiniciativnost, samozaupanje ter samozavest (Györek, 2014).

Opis primera iskanja ustrezne rešitve: z otroki hodimo po gozdu, iščemo kostanj in se znajdemo na strmem pobočju, pokrito z listjem. Pod nami je pot, do katere želimo priti. Odpravim se po pobočju navzdol, otroci mi sledijo. Večinoma se strmine lotijo kar »direktno«, padajo in se med seboj opozarjajo, da drsi. Ena deklica pa nekaj časa opazuje, potem zakliče »Mor'te it postran' dol'!« in se odpravi prečno na podlago. Ostali jo posnemajo in brez težav dosežejo pot. Otroci so tako doživeli konkretno izkušnjo dveh načinov spopadanja s strmino. Ko se ena strategija ni izkazala za učinkovito, so sledili predlogu in preizkusili še drugo, ki se je izkazala za boljšo.

Kaj vse še lahko doživimo v gozdu?

Otroci obožujejo gozd. Tam jih nič ne omejuje, ves čas so aktivni, uporabljajo svojo domišljijo in raziskujejo. Skozi te dejavnosti jih navajamo na pozitiven odnos do narave, na senzibilnost do pojavov okoli sebe. Napredujejo na vseh področjih razvoja in pri tem razvijajo spretnosti, vztrajnost, samoiniciativnost. Kreativnost, ki jo razvijajo otroci ob reševanju gibalnih izzivov, lahko prenesejo tudi v druge situacije in izzive z drugih področij, saj bodo vedeli, da če zaupajo vase, v svoje sposobnosti, lahko najdejo pot do rešitve. Pa nič ne bo narobe, če bo drugačna kot sosedova!

Literatura:

Györek, N., ...[et al]. (2014). Otroci potrebujemo gozd (gozdna popotnica). Kamnik: Vrtec Antona Medveda: Inštitut za gozdno pedagogiko.

Pistotnik, B., Pinter, S., Dolenc, M. (2003). Gibalna abeceda. Ljubljana: Fakulteta za šport: Inštitut za šport.

Zajec, J., Videmšek, M., Štihec, J., Pišot, R., Šimunič, B. (2010). Otrok v gibanju doma in v vrtcu: povezanost gibalne/športne dejavnosti predšolskih otrok in njihovih staršev z izbranimi dejavniki zdravega načina življenja. Koper: Univerza na Primorskem: Znanstveno-raziskovalno središče: Inštitut za kineziološke raziskave: Univerzitetna založba Annales.